

Zadeva C-203/21**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

31. marec 2021

Predložitveno sodišče:

Okrazhen sad Burgas (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

12. marec 2021

Vložnik obtožnice:

Okrajno državno tožilstvo v Burgasu

Obtoženka:

„DELTA STROY 2003“ EOOD

Predmet postopka v glavni stvari

Kazenski postopek in upravni prekrškovni postopek, ki potekata vzporedno – Možnost, ki je določena v nacionalnem pravu, da se lahko pravni osebi izreče upravna sankcija kazenske narave, tako, da se ji na predlog državnega tožilca zaradi kaznivega dejanja, ki ga je storil njen zastopnik, izreče denarna kazen, preden je bilo s pravnomočno sodbo potrjeno, da je bilo to kaznivo dejanje storjeno – Možnost uporabe Okvirnega sklepa 2005/212/PNZ, če je mogoče izreči denarno kazen v višini premoženjske koristi, pridobljene s tem kaznivim dejanjem

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanji za predhodno odločanje

1. Ali je treba člena 4 in 5 Okvirnega sklepa 2005/212/PNZ in člen 49 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da dopuščajo nacionalno

- ureditev, v skladu s katero lahko nacionalno sodišče v postopku, kot je postopek v glavni stvari, izreče pravni osebi kazen zaradi konkretnega kaznivega dejanja, za katero še ni bilo ugotovljeno, ali je bilo storjeno, ker je predmet vzporednega kazenskega postopka, ki še ni dokončno zaključen?
2. Ali je treba člena 4 in 5 Okvirnega sklepa 2005/212/PNZ in člen 49 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da dopuščajo nacionalno ureditev, v skladu s katero lahko nacionalno sodišče v postopku, kot je postopek v glavni stvari, izreče pravni osebi kazen v višini premoženjske koristi, ki bi bila pridobljena s konkretnim kaznivim dejanjem, za katero še ni bilo ugotovljeno, ali je bilo storjeno, ker je predmet vzporednega kazenskega postopka, ki še ni dokončno zaključen?

Navedene določbe prava Unije in mednarodnega prava

Okvirni sklep 2005/212/PNZ o zaplembi premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji, členi 2, 4 in 5

Okvirni sklep 2006/783/PNZ o uporabi načela vzajemnega priznavanja odredb o zaplembi

Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člena 48 in 49

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, člena 6 in 7 ter Dodatni protokol, člen 1

Navedena sodna praksa Sodišča Evropske unije

Sodba Sodišča z dne 19. marca 2020, C-234/18 (ECLI:EU:C:2020:221)

Navedena sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice

Sud Fondi srl in drugi proti Italiji, št. 75909/01, 20. januar 2009

Varvara proti Italiji, št. 17475/09, 29. oktober 2013

G.i.e.m. S.r.l. in drugi proti Italiji, št. 1828/06, 34163/07 in 19029/11, 28. junij 2018

Navedene nacionalne določbe

Ustava Republike Bolgarije, člen 31(3)

Nakazaten kodeks (kazenski zakonik – NK), člen 255

Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku – NPK), člen 1, člen 16 in člen 301(1)

Zakon za administrativnite narushenia i nakazania (zakon o upravnih prekrških in upravnih kaznih – ZANN), členi 83, 83a, 83b, 83c, 83d in 83f

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Oseba ZK vodi in zastopa družbo „DELTA STROY 2003“ EOOD. 5. avgusta 2019 je bila obdolžena, da se je v obdobju od 17. marca 2009 do 13. avgusta 2009 v obliki nadaljevanega kaznivega dejanja v Burgasu v navedeni funkciji izognila odmeri in plačilu davčnih obveznosti v pomembni višini – skupno 11.388,98 levov (BGN). Pri tem znesku gre za obveznost DDV na podlagi člena 25(6) Zakon za danak varhu dobavenata stoynost (zakon o DDV – ZDDS) za skupno tri davčna obdobja, in sicer marec, april in julij leta 2009. To dejanje izpolnjuje zakonske znake člena 255(1), točki 2 in 3, NK (izogibanje plačilu davčnih obveznosti v pomembni višini z oddajo nepravilne ali nepopolne napovedi ali nepredložitvijo potrdila o knjiženju) v povezavi s členom 26 NK (nadaljevano kaznivo dejanje).
- 2 Zoper osebo ZK se je začel kazenski postopek pri Okrazhen sad Burgas (okrajno sodišče v Burgasu, Bolgarija), ki ob vložitvi obravnavanega predloga za sprejetje predhodne odločbe na prvi stopnji še ni bil zaključen. Zakon določa, da je mogoče po izdaji sodbe sodišča prve stopnje vložiti pritožbo in kasacijsko pritožbo.
- 3 Državni tožilec okrajnega državnega tožilstva v Burgasu je 9. decembra 2020 okrajnemu sodišču v Burgasu na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN predlagal, naj družbi „DELTA STROY 2003“ EOOD izreče denarno kazen, in sicer zaradi obogatitve v obliki premoženjske koristi v skupni višini 11.388,98 BGN zaradi kaznivega dejanja na podlagi člena 255(1), točki 2 in 3, NK v povezavi s členom 26 NK, ki ga je storila oseba, ki vodi in zastopa navedeno družbo.
- 4 Podlaga za začetek postopka zoper družbo „DELTA STROY 2003“ EOOD je okoliščina, da je bila zaradi davčnega kaznivega dejanja zoper direktorja te družbe pri okrajnem sodišču v Burgasu vložena obtožnica na podlagi katere se je začel kazenski postopek pri okrajnem sodišču v Burgasu, ki na prvi stopnji še ni zaključen.
- 5 V skladu s členom 83a(1) ZANN se pravni osebi, ki se je ali bi se obogatila s kaznivimi dejanji iz (tam) navedenih določb kazenskega zakonika (med njimi tudi člena 255 NK), izreče denarna kazen v višini do 1.000.000 BGN, če je kaznivo dejanje storila oseba, ki je pooblaščen za oblikovanje volje te pravne osebe ali ki

lahko zastopa to pravno osebo, pri čemer višina denarne kazni, če gre za premoženjsko korist, ne sme biti nižja od te premoženjske koristi. V skladu s členom 83a(4) ZANN se denarna kazen izreče ne glede na kazensko odgovornost oseb, ki so udeležene pri kaznivem dejanju na podlagi člena 83a(1) ZANN. V skladu s členom 83a(5) ZANN (v različici, ki se uporablja v obravnavanem primeru) se premoženjska korist, ki jo pravna oseba pridobi neposredno ali posredno s kaznivim dejanjem na podlagi odstavka 1 ali zaradi njega odvzame v korist države, če ni predmet vračila, vrnitve ali odvzema na podlagi kazenskega zakonika. Če stvari ali premoženja, ki so predmet kaznivega dejanja, ni ali so bili odsvojeni, se odredi odvzem premoženja, ki ustreza njihovi vrednosti v BGN.

- 6 V skladu s členom 83b ZANN se postopek na podlagi člena 83a tega zakona začne na podlagi obrazloženega predloga, ki ga državni tožilec, ki je pristojen za preizkus zadeve ali spisa o ustreznem kaznivem dejanju, po vložitvi obtožnice pri sodišču predloži okrajnemu sodišču, na območju katerega ima pravna oseba sedež. V skladu s členom 83d ZANN sodišče, pri katerem je bil vložen obrazloženi predlog, preizkusi ta predlog državnega tožilca in na podlagi zbranih dokazov presodi, ali je pravna oseba pridobila protipravno korist, ali sta oseba, ki je storila kaznivo dejanje, in pravna oseba povezani, ali sta kaznivo dejanje in korist pravne osebe povezana in za kakšno korist gre ter, če gre za premoženjsko korist, v kakšni višini. Sodišče izda odločbo, s katero izreče denarno kazen ali zavrne njen izrek.

Bistvene trditve državnega tožilstva

- 7 Državni tožilec v predlogu, ki ga je predložil na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN, navaja, da so po njegovem mnenju izpolnjeni zakonski pogoji za izrek upravne sankcije kazenske narave pravni osebi, in sicer iz naslednjih razlogov:

Pravna oseba naj bi se s storjenimi kaznivimi dejanji na podlagi člena 255(1), točki 2 in 3, v povezavi s členom 26 NK ali zaradi njih obogatila.

Kaznivo dejanje naj bi storila oseba, ki je vodila in zastopala družbo ter je bila pooblaščenca za oblikovanje volje pravne osebe in njeno zastopanje.

Pravna oseba „DELTA STROY 2003“ EOOD naj bi s storjenim kaznivim dejanjem ali zaradi njega pridobila premoženjsko korist. Premoženjska korist naj bi bila pridobljena v višini 11.388,98 BGN, pri njej pa naj bi šlo za obveznosti iz naslova DDV na podlagi člena 25(6) ZDDS (v različici z dne 13. februarja 2009), plačilu katerih naj bi se direktor izognil.

Državni tožilec je opozoril, da je ta znesek javnopravna terjatev države, ki je družba ni plačala in ki bi jo v primeru zakonitega poteka davčnopравниh razmerja morala plačati in bi jo plačala.

Pri tem, da ta obveznost ni bila plačana, naj bi šlo za premoženjsko korist, ki naj bi bila povezana s kaznivim dejanjem.

Zato državni tožilec sodišču predlaga, naj pravni osebi „DELTA STROY 2003“ EOOD izreče denarno kazen v najvišjem znesku na podlagi člena 83a(1) ZANN.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 8 Predložitveno sodišče bo najprej na kratko predstavilo zakonodajno zgodovino in osnovne značilnosti postopka na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN. Ta postopek je bil v pozitivni bolgarski zakonodaji prvič uveden leta 2005. V skladu s prvotno različico te določbe je sodišče izreklo denarno kazen pravni osebi šele po nastopu pravnomočnosti kazenske sodbe. Leta 2015 je bila vsebina te določbe popolnoma spremenjena, zahteva, da mora kazenska sodba postati pravnomočna, preden se lahko izreče denarna kazen, pa je bila črtana.
- 9 Kot je bilo že navedeno, se postopek na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN začne na obrazloženi predlog državnega tožilca po vložitvi obtožnice. Predložitveno sodišče poudarja, da zakon zdaj kot obveznega pogoja za izrek denarne kazni pravni osebi ne določa obstoja pravnomočne sodbe zaradi konkretnega kaznivega dejanja, ki ga je storila fizična oseba v zvezi z dejavnostjo družbe, ki se ji izreče denarna kazen. Predložitveno sodišče kot ustrezna argumenta za to navaja, da v ZANN manjka prav ta zahteva, in da člen 83f(1), točka 3, ZANN zahteva, da je treba postopek, v katerem je bila izdana pravnomočna odločba okrajnega ali pritožbenega sodišča, obnoviti, če je oseba iz člena 83a(1), točke od 1 do 4, ZANN po nastopu pravnomočnosti odločbe o izreku denarne kazni pravni osebi oproščena s pravnomočno sodno odločbo ali državni tožilec ustavi prekinjeno preiskavo, če se izkaže, da dejanje ni bilo storjeno ali da ne gre za kaznivo dejanje.
- 10 Sodišče, ki mu je bila zadeva predložena v odločanje, opozarja, da v obravnavanem primeru potekata dva vzporedna postopka. Najprej se je začel kazenski postopek zoper direktorja družbe „DELTA STROY 2003“ EOOD, v katerem je bil ta obtožen zaradi storitve kaznivega dejanja iz člena 255 NK. Ta postopek ob vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe še ni bil zaključen. Nato se je začel postopek na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN za izrek denarne kazni družbi, ki, kot navaja predložitveno sodišče, ustreza premoženjski koristi, pridobljeni z zadevnim kaznivim dejanjem na podlagi člena 255 NK ali zaradi njega (glede katerega je treba v prvem postopku, to je kazenski postopek, še ugotoviti, ali je bilo storjeno). Okrajno sodišče opozarja, da ZANN ne določa, da se lahko postopek iz člena 83a in naslednjih ZANN do zaključka kazenskega postopka prekine.
- 11 Predložitveno sodišče zastopa stališče, da izrek denarne kazni pravni osebi zaradi konkretnega kaznivega dejanja v višini premoženjske koristi, ki je bila ali bi bila pridobljena s tem kaznivim dejanjem, nedvomno pomeni odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, v celoti ali deloma. Okrajno sodišče ob upoštevanju člena 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212/PNZ in dejstva, da je za kaznivo dejanje na podlagi člena 255 NK zagrožena kazen

odvzema prostosti od enega leta do šest let, zastopa stališče, da obravnavani primer spada na področje uporabe tega okvirnega sklepa.

- 12 Predložitveno sodišče pri tem upošteva sodbo Sodišča v zadevi C-234/18, ki je bila izdana na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo drugo bolgarsko sodišče, tako, da opozarja, da je obravnavani primer drugačen. Okrajno sodišče opozarja, da je predmet postopka na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN izrek upravne kazni – „denarne kazni“ – pravni osebi zaradi konkretnega kaznivega dejanja, ki ga je storil njen zastopnik. Ta postopek ima vse lastnosti „kazenskega“ in ne „civilnega“ postopka. Predložitveno sodišče zastopa stališče, da gre za dokončni odvzem premoženja (zaplomba), ki ga je sodišče izreklo zaradi kaznivega dejanja. Postopek se opravi pred kazenskim sodiščem na podlagi ZANN, pri se čemer NPK uporablja subsidiarno. Z odločitvijo se pravni osebi zaradi storitve konkretnega kaznivega dejanja naloži denarna kazen v višini premoženjske koristi, ki je bila ali bi bila pridobljena s tem kaznivim dejanjem ali zaradi njega. Cilj izreka kazni je kaznovati storitev kaznivih dejanj in odvracati od nje in ne povrniti škode, ki zaradi nje nastane, pri čemer zakon dopušča izrek kazni tudi, če ni bila pridobljena dejanska premoženjska korist ali če korist ni premoženjska. To pomeni, da je odločba, ki jo mora sodišče, ki mu je bila predložena zadeva v odločanje, izdati v postopku na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN, izdana po izvedbi postopka, ki se nanaša na eno ali več kaznivih dejanj, ki se ne osredotoča izključno na nezakonito pridobljeno premoženje in ki je neposredno povezan z izidom kazenskega postopka. Predložitveno sodišče ugotavlja, da je treba na podlagi tega sklepati, da se Okvirni sklep 2005/212/PNZ uporablja.
- 13 Okrajno sodišče opozarja, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije. Nacionalno sodišče se sklicuje na člen 49 Listine, ki določa načelo zakonitosti kaznivih dejanj in kazni, ki vključuje prepoved izreka kazni, preden je bila ugotovljeno, da je bilo kaznivo dejanje storjeno. Da se lahko šteje, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero je treba izreči ustrezno kazen, mora biti to najprej ugotovljeno na podlagi nacionalnega prava. Pogoji za to je ugotovitev, da je neka fizična oseba storila konkretno dejanje, ki na podlagi nacionalnega prava pomeni kaznivo dejanje, in jo je kazensko sodišče spoznalo za krivo storitve tega kaznivega dejanja. Na podlagi bolgarskega nacionalnega prava, konkretno na podlagi člena 31(3) ustave in člena 16 NPK, je to mogoče ugotoviti le s pravnomočno sodbo na podlagi NPK. Ta v skladu s svojim členom 1(1) določa pravila, na podlagi katerih se izvede kazenski postopek, da se zagotovi odkrivanje kaznivih dejanj, razkritje storilcev in pravilna uporaba prava.
- 14 Sodišče, ki mu je bila predložena zadeva v odločanje, nato preizkusi elemente, ki jih je na podlagi člena 83d ZANN treba preizkusiti, da se lahko izda sodna odločba (sodišče mora na podlagi zbranih dokazov presoditi, ali je pravna oseba pridobila protipravno korist, ali sta oseba, ki je storila kaznivo dejanje, in pravna oseba povezani, ali sta kaznivo dejanje in korist pravne osebe povezana in za kakšno korist gre ter, če gre za premoženjsko korist, v kakšni višini).

Predložitveno sodišče opozarja, da med vsemi temi vprašanji ni vprašanja, ki se postavlja pred njimi, in sicer, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje.

- 15 V resnici obravnavani postopek na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN, ki se je začel na podlagi obtožnice, vložene zoper direktorja družbe, preden je bil kazenski postopek zoper njega zaključen, v praksi omogoča izrek kazni, ki temelji zgolj na okoliščinah, ki so navedene v obtožnici, vloženi zaradi določene vrste kaznivega dejanja. Ker storitev tega kaznivega dejanja ni bila ugotovljena s pravnomočno sodno odločbo, je po mnenju predložitvenega sodišča vprašljivo, ali je to združljivo z načelom zakonitosti kaznivih dejanj in kazni, določenim v členu 49 Listine.
- 16 Senat je iz istih razlogov v dvomih glede tega, v kolikšni meri je postopek na podlagi člena 83a in naslednjih ZANN, v skladu s katerim ima nacionalno sodišče možnost izreči kazen pravni osebi zaradi konkretnega kaznivega dejanja, za katero še ni bilo ugotovljeno, ali je bilo storjeno, ker je predmet vzporednega kazenskega postopka, ki še ni dokončno zaključen, združljiv z Okvirnim sklepom 2005/212/PNZ v povezavi s členom 49 Listine. Ta možnost zbuja dvom v spoštovanje temeljnega načela prava Unije, da se ne sme izreči kazni, preden ni bilo ugotovljeno kaznivo dejanje, in lahko vpliva na vzajemno zaupanje in medsebojno priznavanje, na katerih temelji pravosodno sodelovanje med državami članicami Evropske unije.
- 17 Predložitveno sodišče zastopa stališče, da je predloženo vprašanje pomembno v okviru Okvirnega sklepa 2006/783/PNZ o uporabi načela vzajemnega priznavanja odredb o zaplembi. Okvirni sklep 2005/212/PNZ je pravni akt, katerega namen je zavezati države članice, da sprejmejo skupna minimalna pravila o odvzemu predmetov in premoženjske koristi, ki so povezani s kaznivimi dejanji, zlasti zato, da bi se olajšalo vzajemno priznavanje odredb o odvzemu, izdanih v okviru kazenskih postopkov. V skladu s členom 83a(2) ZANN je mogoče denarno kazen izreči pravni osebi, ki nima sedeža na ozemlju Republike Bolgarije, kar pomeni, da bi bilo treba to odločbo bolgarskega sodišča v drugi državi članici izvršiti na podlagi Okvirnega sklepa 2006/783/PNZ. Sodelovanje med državami članicami, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja in takojšnji izvršbi sodnih odločb, predpostavlja prepričanje, da se bodo odločitve, ki jih je treba priznati in izvršiti, sprejele v skladu z načeli zakonitosti, subsidiarnosti in sorazmernosti. To pomeni, da mora biti izvršitvena država članica, da lahko prizna in izvrši odločbo, s katero se pravni osebi izreka denarna kazen, prepričana, da je odreditvena država članica to odločbo izdala, potem ko je izvedla postopek v skladu s temi načeli, med drugim v skladu s členom 49 Listine. Postavlja se vprašanje, ali je bil postopek res izveden v skladu s temi načeli, če je bila s sodbo bolgarskega sodišča na podlagi člena 83a ZANN pravni osebi zaradi konkretnega kaznivega dejanja, za katero še ni bilo ugotovljeno, ali je bilo storjeno, ker je predmet vzporednega kazenskega postopka, ki še ni dokončno zaključen, izrečena denarna kazen.
- 18 Glede na navedeno predložitveno sodišče zastopa stališče, da je treba za to, da bi lahko pravilno rešilo spor, odgovoriti na vprašanje, ali se spoštuje temeljno načelo

zakonitosti kaznivih dejanj in kazni, ki je določeno v pravu Unije, če sodišče v postopku, kot je postopek v glavni stvari, izreče družbi kazen, preden se v vzporednem kazenskem postopku ugotovi, da je bilo storjeno kaznivo dejanje na podlagi člena 255 NK.

DELOVNI DOKUMENT